

Programa de Periodisme Especialitzat I

Curs 1982-83

Ramon Barnils

Periodisme especialitzat I

Quart curs de Ciències de la Informació i Publicitat

Universitat Autònoma de Bellaterra

Curs 82-83: Periodisme i Literatura, professor Ramon Barnils

Justificació

L'assignatura, que es presentà per primera vegada el curs anterior a cinquè, com a matèria de Periodisme especialitzat II i pel mateix professor, pretén d'estudiar les relacions entre el periodisme i la literatura.

La consideració dels gèneres periodístics com una part de la literatura, del periodisme com un gènere literari és un fet que a aquestes altures es pot considerar ja establert i solidificat.

Aquest classicisme del periodisme convé per una banda de confirmar-lo a través dels programes de la facultat; i per l'altra, i en els cursos finals de la carrera, d'aprofundir-lo, mitjançant la recerca, la investigació i la discussió escolar.

Recerca, investigació i discussió. Establert ja de temps el lloc del periodisme com a part de la literatura, és funció universitària exercir la crítica sobre aquesta situació. No una crítica per la crítica, sinó basada en el fet que s'han anat produïnt, en especial d'ençà de primers d'aquest segle, amb els corresponents antecedents, i sobretot a les cultures més en punta.

Truman Capote, novel·lista, va escriure una novel·la, "A sang freda", en la qual res no és inventat ni imaginat, on tot el que hi passa passà en la realitat; on els noms, llocs i temps són els noms, llocs i temps reals.

El mateix Truman Capote, vint anys després, ha publicat una autobiografia; on

res no és segur que sigui real, i menys que res les dades exactes: noms, llocs, dates.

No es pot oblidar que Balzac havia publicat moltes novel·les a periòdics; que Nietzsche es lamentava que el periodisme havia substituït la literatura.

Nosaltres, particularment, no podem oblidar que les idees que han conformat el moviment de més influència en la nostra Història recent, el noucentisme, van penetrar en la societat a través dels periòdics i revistes: Ors no seria el que ha estat sense el periodista Xènius. Prat de la Riba va publicar les seves idees en articles, després recollits en un llibre titulat "La nacionalitat catalana".

Josep Pla, el més gran escriptor català del segle segons que es considera generalment, es deia periodista, i s'explicà a través de cròniques, articles, entrevistes.

El més gran èxit editorial de la literatura catalana, "La plaça del diamant", de Mercè Rodoreda, ha culminat en una edició de mig milió d'exemplars: els exemplars que tira cada número de la revista soviètica on ha aparegut la traducció al rus de "La plaça del diamant".

Als anys vuitanta d'aquest segle convé de reexaminar la situació del periodisme respecte de la literatura. Quan la crisi -la del segle- de la novel·la s'atribueix al fet que és inútil d'imaginar, ja que la realitat (és a dir, el camp propi del periodisme) supera qualsevol realitat imaginable, convé a la universitat, i n'és funció de sempre, de recercar, investigar i discutir: aquí, les relacions del periodisme amb la literatura, el que foren, el que són i el que potser seran.

Finalment, no seria un resultat menystenible d'aquesta assignatura que les Facultats de Lletres es fessin una pregunta semblant, sobre la importància i la presència del periodisme en la Literatura. Una assignatura com aquesta és un tentacle que s'allargassa cap a una altra Facultat d'aquest tot que en els seus millors temps han estat les Universitats.

Programa

I

Informació i expressió d'aquesta informació.- Transmissió d'informació i expressió artística.- La llengua com a mitjà d'informació.- La llengua com a expressió artística.- Informació, art, col·lectiu i individu.- La premsa i la periodicitat.- La literatura i l'episodi.

II

El periodisme, forma moderna de la informació.- El llenguatge periodístic considerat com a simple eina.- El periodisme, una obra col·lectiva.- La periodicitat com a tret definitori del periodisme.- L'actualitat com a valor absolut.

III

La literatura, mitjà secular d'expressió artística.- La llengua, objecte i eina de la literatura.- La literatura considerada com a obra individual.- La periodicitat considerada del punt de vista de l'escriptor.- L'actualitat considerada com a obstacle.

IV

Els gèneres periodístics de caràcter literari.- De la nova a la notícia.- L'avís i la relació.- El reportatge.- L'article.- L'entrevista com a diàleg.- La crítica artística i literària.

V

Els gèneres literaris amb trets periodístics.- La Història: crònica, reportatge, llegenda, literatura, ciència.- De la nova, l'avís, la relació a la novel·la.- La novel·la del segle XIX.- Novel·la i periodisme al segle XIX: el fulletó.- La filosofia als diaris: l'article.- La novel·la-vérité: només detalls exactes i reals.

VI

Daniel Defoe, Jonathan Swift i la literatura anglesa dels segles XVII i XVIII.- El baró de Maldà, el seu Calaix de Sastre i el Diari de Barcelona.- Segle XIX: neix el periodisme separat de la literatura.- Larra com a excepció, o la literatura com a ersatz del periodisme.- Alexis de Tocqueville i les seves previsions sobre la literatura nord-americana.- Segle XX: Hemingway, l'ofici d'escriptor après als diaris.

VII

La novel·la nord-americana del segle XX.- La generació perduda.- Els beatniks escriptors.- Truman Capote.- Norman Mailer.- El nou periodisme.- Alemanya: Enzensberger, Peter Handke.

VIII

El nou periodisme.- La mentida de la informació exhaustiva.- La mort del periodisme: la seva perfecció.- Periodistes contra periodisme, o el subjecte com a superador de l'objectivitat.- Els fets viscuts contra els fets explicats.- Com una novel·la.

IX

Els escriptors catalans del segle XX.- El periodisme com a necessitat.- La necessitat com a virtut.- Maragall, Casellas, Ors, Carner, Salvat-Papasseit, Sagarra, Rovira i Virgili, Carles Soldevila, M.S.Oliver, Gaziol, Pla, Fuster,

Bibliografia mínima

"Periodismo y literatura", José Acosta Montoro, ed. Guadarrama, col. Punto Omega, 2vo.

"Histoire du roman américain", Marc Saporta, ed. Gallimard, col. Idées n° 356

"The new journalism", Tom Wolfe, ed. Pan Books, col. Picador

"Literatura catalana contemporània", Joan Fuster, ed. Curial, col. Biblioteca de cultura catalana n° 23.

"Josep Pla o la raó narrativa", Josep Maria Castellet, ed. Destino

V. Andrés Estellés, Baltasar Porcel, Joan de Sagarra, Jordi Sarsanedas.- Penúltimes figures: Moix, Roig, Rendé, Monzó.

X

El futur ja ha començat.-Novetats dels curs 82-83.

Programa de Periodisme Especialitzat I

Curs 1982-83

Ramon Barnils